

Vol verwachting klopt ons hart!

Liturgiesuggesties:

Gezang 127: 1, 3, 4 en 6

Gezang 118; 1 en 2

Gezang 21: 1, 3 en 7

Psalm 103: 3 en 4

1 Samuël 1: 1-18

Psalm 62: 1 en 5 OB

Na verkondiging: Gezang 9: 1, 6, 9 en 10

Psalm 98: 2 en 3

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

Hoe vaak hebben we die woorden deze dagen niet horen zingen.

Misschien hebben we zelf ook wel meegezongen.

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

't Zijn spannende dagen.

Dagen vol onverwachte verrassingen.

We zien uit naar de gezellige dagen die nog komen.

Nog maar een paar weken en we vieren het feest van het jaar: Kerstfeest, Christusfeest!

Feest van het licht.

Het licht dat de duisternis heeft overwonnen.

Het feest van de geboorte van Jezus Christus, het Licht voor de wereld.

En we steken de adventskaarsen aan.

We hangen de engeltjes in de boom.

Want - ondanks de donkere wolken, die het uitzicht op het komende jaar misschien belemmeren - omringen we ons met gezellige en blij-makende dingen.

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

Kerstfeest: feest van de sfeer en de gezelligheid.

Ik doe daar graag aan mee.

We hebben er - als mensen - immers behoefte aan.

Aan een beetje sfeer, wat intimiteit, wat gezelligheid.

Bovendien: Kerstfeest is geboorte-feest.

En als een kindje geboren is ... dan mag je feest vieren.

Dan mag je je vreugde delen met anderen.

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

*

Ook in de tempel van Silo is er feest.

Feest in de kerk - zou je mogen zeggen.

Een verbondsfeest, want de HERE, de God van Israël vierde dat feest met het volk waaraan Hij verbonden was ... mee.

Er werden offers gebracht.

Er werden hutjes gebouwd rondom de tempel, het huis van God.

Er werd gegeten en gedronken in de nabijheid van de plaats die de HERE zélf had uitgekozen om daar onder zijn volk te wonen.

Feest in Silo - feest in de kerk.

Feest, ach, kom nou?

't Is al jaren geen écht feest meer.

't Is een feest, waarbij de Gastheer van het feest, God de HERE, het laat afweten.

Nee, laat ik het anders mogen zeggen:

Niet de HERE laat het afweten, het volk van zijn verbond laat het afweten.

Velen nemen niet eens meer de moeite om naar Silo - om naar de kerk - te komen.

Ik moest denken aan die gelijkenis van het bruiloftsfeest.

Een gelijkenis die Jezus ons vertelt.

Een koning organiseert een geweldig feest ter ere van de bruiloft van zijn zoon.

Het moet een geweldig feest worden.

Uitnodigingen worden rondgebracht.

Maar wat gebeurt ... de genodigden laten het één voor één afweten.

Ze komen niet.

Ze hebben het veel te druk met hun eigen zaken.

Ze hebben hun uitnodiging met het oud papier voor de kerk meegegeven.

Stel je voor dat dat op jouw trouwdag zou gebeuren.

Nou ja, dat een enkeling niet kan of niet wil komen ...

Maar dat er vrijwel niemand komt ...

Dan komt er van feestvieren natuurlijk ook niets terecht.

Dat gebeurt er nu in Silo.

We leven dan in een tijd - de tijd van de Richteren - waarin mensen met de HERE God een loopje nemen.

Ik vergelijk het maar weer met onze tijd.

Want die tijd verschilt niet veel van onze tijd.

Een tijd van egoïsme, een tijd van het eigen ik.

Een tijd waarin mensen langs elkaar heen leven.

Een tijd waarin mensen langs God heen leven.

Luister maar naar het refrein van het bijbelboek Richteren.

Telkens keren deze woorden terug:

*"In die dagen was er geen koning in Israël;
ieder deed wat goed was in zijn ogen."*

Nu, in zo'n tijd speelt zich dit onroerende verhaal van Hanna, Elkana en Samuël zich af.

Een puinhoop is het in Israël.

Tot in het godsdienstige en kerkelijke leven toe.

Tot in de tempel ... tot in het heiligdom van God.

U hoeft alleen maar te denken aan het gedrag van Hofni en Pinehas: de twee getrouwde zonen van Eli, de hogepriester.

De bijbelschrijver geeft als commentaar:

"De zonen van Eli nu waren nietswaardige lieden;

zij rekenden niet met de HERE, noch met het recht der priesters tegenover het volk."

U en jij kennen het verhaal vast wel:

- ze pikken de beste stukken offervlees voor zichzelf;
- ze slapen bij de meisjes van de schoonmaakploeg.

Kortom, het is één grote smeerboel, daar in het huis van de HERE te Silo.

Maar Eli is er toch?

Eli, de man Gods, de hogepriester van God?

Ach, weet u, Eli is te oud en te futloos om er iets aan te doen.

Eli zit maar te zitten op z'n stoel bij de voordeur van de tempel.

Eli zit daar als een levend symbool van het volk van God!

Ingedommeld, duf en suf.

Ik zei het zojuist al ... Gods volk is diep gezonken.

Ze hebben het verbond met de HERE aan de kant geschoven.

Kunt u zich indenken, broeders en zusters, jongelui, (luisteraars), dat God Zich heeft teruggetrokken in de hemel?

Kunt u zich voorstellen, dat de HERE er geen zin meer in heeft om Zich nog over dit volk te ontfermen?

Wie vraagt er nog naar God?

Wie stort er nog zijn hart uit voor zijn aangezicht?

't Is daarom stil geworden van de kant van God.

Twee hoofdstukken verder horen we de woorden:

"In die dagen was het woord des HEREN schaars."

Bovendien openbaarde de HERE Zich in die tijd nog maar zelden door gezichten: visioenen en dromen.

De Gastheer zélf ontbreekt op het feest in Silo!

*

"Er was een zeker man uit Ramathaïm Zofim, uit het gebergte van Efralm, die Elkana heette ... Deze had twee vrouwen: de ene heette Hanna en de andere Peninna; Peninna had kinderen, maar Hanna had geen kinderen ..."

Met deze woorden, broeders en zusters, jongelui, (luisteraars), begint een nieuwe periode in de geschiedenis van het volk Israël.

Een periode die nauw verbonden is met de naam van de laatste richter: Samuël.

Maar voordat deze - van de HERE gebeden zoon - geboren zal worden, nemen we een kijkje in het huis van Elkana.

Een paar regels zijn voldoende voor een compleet familiedrama.

Twee vrouwen, de één mét kinderen, de tweede kinderlóórs.

Huize Elkana is verdeeld.

Twee vrouwen in dit huis en een gifwolk bedekt de tafel.

Dáár zit Peninna met háár kinderen, hÍer zit Hanna - naast haar man, op de tweede plaats.

Maar Hanna ... ze krijgt geen hap door haar keel.
Haar tranen zijn haar tot spijs ... dag en nacht, zingt de Psalmist.
Hanna draagt het grootste verdriet, dat een vrouw kan worden opgelegd.
Haar moederschoot is gesloten.
Haar baarmoeder is op slot.
Vers 5 zegt het zo: *"Elkana had Hanna lief, hoewel de HERE haar moederschoot toegesloten had."*

Geen kinderen.
Een schande voor een vrouw uit de wereld van het Oosten.
Kinderen betekent: toekomst.
Je naam leeft voort in je kinderen.
En je naam ... dat ben je zélf.
Voor een gelovige Jood is afstamming zó belangrijk, dat hij je - tien tegen één - kan vertellen uit welk geslacht van de zonen van Jakob hij afstamt.
Geen naam ... dan ook geen toekomst.
Wie moet er dan voor je zorgen, op je oude dag?
Wie zal jouw naam dragen, straks, bij de komst van de Messias?
Een toegesloten moederschoot ... het was een schande voor een vrouw uit het Oosten.
Het enige dat je kon doen was een andere vrouw in huis halen ...
Haar bij je man in bed stoppen.
En de kinderen die dan verwekt worden als je eigen kinderen adopteren.
Voelt u wat een schande, wat een vernedering dat geweest moet zijn voor een vrouw als Hanna?
Bovendien ... Peninna is een kreng van een vrouw.
Ze haalt het bloed onder je nagels vandaan.
Voortdurend zit ze Hanna te treiteren en te jennen.
En dat gaat nu al jaar in ... jaar uit!

Elkana?
Ach - denk ik - Elkana is een lieve man.
Hij probeert - hoe goed bedoeld ook - Hanna duidelijk te laten merken ... hoeveel hij van haar houdt.
"Ben ik je niet meer waard dan tien zonen ..."
Maar, beste Elkana, met zulke woorden praat je het verdriet van je vrouw niet weg.

*

Hanna ... ze kan er dan ook niet meer tegenop.
Ze ziet maar één weg, die ze met haar verdriet kan gaan.
Bij de tabernakel, op het feest van Loofhutten, ... in de kerk, bidt ze - bitter bedroefd en met een gebroken hart.
Haar lippen bewegen zonder dat iemand haar woorden hoort.
Het resultaat van haar gebed?
Ze trekt de aandacht van Eli, de man Gods.
Wie in het heiligdom bidt, bidt nu eenmaal hardop!
Maar Eli - ook Eli reageert niet zoals hij zou moeten reageren.

Al gauw staat hij met zijn oordeel klaar:
'Er is iets met deze vrouw aan de hand.'
'Die vrouw is zeker dronken ... '

Zo'n opmerking geeft al aan hoe gewoon dat was in die tijd: Openbare dronkenschap in het huis van de HERE.

"Hoe lang zult gij u als een beschonkene gedragen? Zorg, dat gij uw roes kwijtraakt."

Zou je hem niet?

Eli, man van God?

Laat me niet lachen!

Maar Hanna antwoordt: *"Ik ben een diepbedroefde vrouw; ... ik heb mijn hart uitgestort voor het aangezicht van de HERE."*

Ze toont zich niet gekwetst.

Ze kan Eli's ondoordachte woorden vergeven.

In enkele woorden legt ze haar nood voor zijn voeten.

Hanna is niet vol van wijn, maar van verdriet.

Ze is gekomen om te bidden.

Om - zo staat het er - haar hart uit te storten voor God.

Hanna's gebed staat niet in onze Bijbel afgedrukt.

We kunnen ons wel indenken wát ze gebeden zal hebben.

Het gesar en getreiter van Peninna.

Het verlangen naar een kind.

Al het verdriet moet er uit!

Ze stort al haar boosheid, haar machteloosheid, haar opstandigheid, haar verdriet, haar zorg uit ... voor God.

Hij moet het horen.

Hij moet het zien.

Hier, in zijn heiligdom, aan zijn voeten, daar moet haar nood liggen.

Dan, dan pas is het goed.

Dan pas ontvang je rust!

*

Even naar onszelf.

Bidden, broeders en zusters, jongelui, (luisteraars), dat is: je hart uitstorten.

Zoals je dat doet met een emmer die vol water is.

Omkeren, leeg maken.

Bidden - dat is: je verdriet niet vóór je houden, je boosheid niet opkroppen.

Bidden is: je mond laten overstromen.

Al is het in stilte.

En dan geloven: God hoort!

'Als gij voor Hem uw hart uitstort,

vertrouw dat gij gezegend wordt:

God is een schuilplaats voor ons allen.'

*

Eli, de man Gods, is er inmiddels van overtuigd dat deze zwaarbeproefde vrouw niet dronken is.

Ze is een vrouw, die weet waar ze met haar nood terecht kan.

En Eli wordt ineens weer wat hij behoort te zijn: de man Gods, de priester, die namens God mag spreken.

"Ga heen in vrede, en de God van Israël zal u geven wat gij van Hem gebeden hebt."

Eli - tussen haakjes - weet niet eens wát Hanna de HERE in haar gebed heeft gevraagd.

Hij heeft haar oprechtheid gezien.

En in opdracht van God spreekt Eli woorden die zo iets zeggen als: 'De HERE heeft je gebed verhoord.'

'Hanna: de HERE is je genadig!'

Hanna heeft haar nood bij de HERE gebracht.

Hanna heeft ze daar - bij Hem - gelaten.

In haar hart groeit de zekerheid, dat haar gebeden zijn verhoord.

Ook in haar uiterlijk is de verandering in haar leven te zien.

Haar eetlust komt terug.

Haar gezicht vertoont geen droefheid meer.

Vol verwachting klopt haar hart ...

*

Nu wordt het feest in Hanna's leven.

Het licht is doorgebroken.

Haar moederschoot draagt straks het van God gebeden kind.

Een jaar later baart zij een zoon.

Haar eerstgeboren kind.

Ze noemt hem: Samuël.

Want zegt ze: Ik heb hem van de hERE gebeden.

En Samuël, het kind van gelofte en belofte, groeit op.

Vijf keer wordt zijn naam in de laatste verzen van dit bijbelhoofdstuk genoemd.

Twee jaar of 22 maanden - sommige tradities houden het op drie jaar - heeft Hanna voor haar kind mogen zorgen.

Dan gaan ook zij op, moeder en zoon.

Zij brengt hem.

En het kind is nog maar een kind.

Ze brengt het kind van Gods genade voor Gods aangezicht, in zijn heiligdom.

"Om deze jongen heb ik gebeden, en de HERE heeft mij gegeven, wat ik van Hem gebeden heb. Daarom sta ik hem af aan de HERE."

*

'Midden in het verval van de kerk ... wordt de kerk gered, omdat straks déze dienaar de stem van God verstaat.'

Deze woorden, broeders en zusters, jongelui, (luisteraars), las ik ergens en ik geef ze u en jou graag door.

Ook wij kunnen ons zo geweldig zorgen maken om de kerk van vandaag.

Zorgen over een steeds verder gaande verwereldlijking van onze 'paars' geworden samenleving.
De HERE zorgt voor zijn kerk.
Hij zal zijn gemeente komen redden.
Hij zal ook ons zijn genade ... bewijzen.
Kijk maar naar Samuël.
In Hem bewijst God zijn genade.
Niet alleen aan Hanna, maar aan heel het volk van Israël.
Dit jochie, een kleuter - amper een paar jaar oud, maakt Gods genade, zijn goedheid en zijn liefde, zichtbaar en hoorbaar.
Samuël mag de stem van Gods vertolken.
De stem van de HERE, de God van het verbond met Israël.
Het zal niet lang meer duren en Gods woorden worden weer gehoord.
Van Dan - in het hoge Noorden - tot Berscheba - in het diepe zuiden.
En Israël zal erkennen dat Samuël Gods profeet is: de stem van de levende God.

*

Het geloof van Hanna, zijn moeder, leeft ook in de zoon.
Eeuwen later zal zijn naam worden genoemd in de rij van helden van het geloof in Hebreëën 11.
Samuël, het kind, de zoon, die geboren werd in antwoord op een gelovig gebed.
Samuël, zijn naam herinnert iedere dag aan dat gelovige gebed.
Samuël, een man van gebed.
Niet-bidden is voor hem als zondigen.
En God antwoordt hem.

En Hanna ... slechts één keer per jaar ziet zij haar zoon in het heiligdom van Silo.
Probeer maar niet onder woorden te brengen wat dit in haar leven heeft gekost.
Hanna's gebed was radicaal.
Hanna's overgave aan de HERE is dat ook.
Elke dag moet Hanna haar zoon opnieuw aan de HERE offeren.
Vertrouwend dat Hij, die genade bewijst, Samuëls geloof zal beschermen tegen de slechte invloeden die er in het heiligdom van Silo en daarbuiten op hem afkomt.
Gebed, geloof en overgave.
Die drie woorden zullen Hanna's leven blijven kenmerken.
Hanna heeft echter in haar leven ervaren, dat een mens, die alles aan God geeft ... meer terugkrijgt dan hij gaf.
God is Hanna genadig.
Na Samuël schenkt Hij haar nog vijf kinderen.

*

Broeders en zusters, jongelui, (luisteraars), de Here God ziet naar mensen om.
God heeft in zijn plan met de wereld ... kinderen nodig.
Kinderen om de komst van zijn Zoon voor te bereiden.
God heeft ook gelovige moeders en vaders nodig, om voor hun kinderen te zorgen en voor hen te bidden.
Mocht u, mocht jij nog denken, wáár is dan die God ...

wáár blijft dan zijn genade ... kijk dan naar het Kind in de kribbe, naar Jezus geboren in Bethlehem.

Dáár ontdekken we, wat het betekent dat God - ons mensen - zijn genade bewijst.

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

We hebben - anno 1996 - nog wat te verwachten.

We zijn in blijde verwachting ...

Want het Kind, waarin God ons zijn genade bewijst, zal straks als Koning op aarde komen.

Op die komst bereiden we ons voor. Hoe?

Als Hanna: Biddend, gelovig en vol overgave.

'Vol verwachting klopt ons hart ...'

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 8 december 1996

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !